

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ ที่ประจำการในส่วนการพยาบาลโรงพยาบาลแมคคอร์มิคโดยการเก็บข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพในระยะเวลาที่ทำการศึกษาดังแต่วันที่ 11 เมษายน ถึง 20 เมษายน 2549

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในส่วนการพยาบาลโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ทั้งระดับหัวหน้าหอผู้ป่วย/หัวหน้างานและพยาบาลวิชาชีพในระดับปฏิบัติการที่มีระยะการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนี้ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จาก 6 งานการพยาบาล คืองานการพยาบาลผู้ป่วยนอก งานการพยาบาลผู้ป่วยใน งานการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน งานการพยาบาลผู้ป่วยห้องผ่าตัด งานการพยาบาลห้องคลอด งานการพยาบาลผู้ป่วยอื่นๆ ตามระบุจำนวนทั้งหมด 240 คน เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย/หัวหน้างาน 30 คน และเป็นพยาบาลประจำการปฏิบัติการ 210 คน (ตารางที่ 1)

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (เพอร์น้อยสิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิจิต และทัศนีย์ นະແສ, 2539) ตามขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970. อ้างในประคองกรรณสูตร, 2538) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 150 คน
2. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหอผู้ป่วย/หัวหน้างาน และพยาบาลของแต่ละงานการพยาบาล โดยคำนวณตามสัดส่วนของประชากร
3. คำนวณตามสัดส่วนของงานการพยาบาล 6 งาน
4. นำรายชื่อพยาบาลวิชาชีพมาทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้การจับฉลากรายชื่อแบบไม่แทนที่ ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่คำนวณได้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิดและเติมคำแบบสั้นๆ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนี้ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน งานการพยาบาลที่สังกัดในปัจจุบัน การได้รับการอบรม หรือศึกษาต่อด้านภาวะผู้นำหรือการบริหารการพยาบาล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้ศึกษานำมาจากแบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำตามกรอบแนวคิดของเบนนิส (2003) ที่ดัดแปลงโดย เรมวล นันท์ศุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ (2548) มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index) เท่ากับ .92 และมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .84 มีข้อคำถาม 45 ข้อ ประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำ 5 ด้าน ดังนี้

การคิดคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ คือ คิดค่าคะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถาม ตามเกณฑ์การแปลผลของเบนนิส (Bennis, 2003) ดังนี้ ข้อคำถามทั้งหมด 45 คำถามที่วัดสมรรถนะภาวะผู้นำนั้นมีการกำหนดช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้ คือ

4	หมายถึง	พฤติกรรมที่ได้กระทำสม่ำเสมอ
3	หมายถึง	พฤติกรรมที่ได้กระทำบ่อยๆ
2	หมายถึง	พฤติกรรมที่กระทำนานๆ ครั้ง
1	หมายถึง	พฤติกรรมที่แทบไม่เคยกระทำ
0	หมายถึง	พฤติกรรมที่ไม่เคยกระทำเลย

แบบวัดนี้จะวัดสมรรถนะภาวะผู้นำ 5 ด้านคือ

1. แรงขับเคลื่อนด้วยความมุ่งมั่น (focused drive) : ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36, 41
2. ความฉลาดทางเชาว์อารมณ์ (emotional intelligence) : ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 2, 7, 12, 22, 27, 32, 37, 42
3. การสร้างความไว้วางใจ/การเพิ่มความสามารถให้ผู้อื่น (building trust/enabling others) : ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 43
4. ความคิดรวบยอด (conceptual thinking) : ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39, 44

5. การคิดอย่างเป็นระบบ (systems thinking) : ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45

* สำหรับคำถามข้อ 2, 8, 9, 11, 13, 15, 27, 35, 38, 39 และ 42 เป็นข้อความทางลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของเบนนิส ดังนี้

ลักษณะการตอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
พฤติกรรมที่กระทำสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน	ให้ 0 คะแนน
พฤติกรรมที่กระทำบ่อย	ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
พฤติกรรมที่กระทำนานๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมที่แทบจะไม่เคยกระทำ	ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมที่ไม่เคยกระทำเลย	ให้ 0 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนของเบนนิส

ถ้ารวมคะแนนของแต่ละด้านได้เท่ากับ 36 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับสูงมาก (absolute strength)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 30 ถึง 35 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับสูง (relative strength)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 24 ถึง 29 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับปานกลางที่ควรได้รับการพัฒนา (posocial sciences teamble development area)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 18 ถึง 23 หมายถึง การมีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับต่ำมากต้องได้รับการพัฒนา (development area)

ถ้าคะแนนรวมของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 12 ถึง 17 หมายถึง มีสมรรถนะภาวะผู้นำในด้านนั้นอยู่ในระดับต่ำมากจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง (posocial sciences teamble block)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ศึกษาได้รับอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำตามกรอบแนวคิดของเบนนิส (2003) ที่ได้ดัดแปลงโดยเรมว

นันท์ศุภวัฒน์ และอรอนงค์ วิชัยคำ (2548) ซึ่งมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) เท่ากับ .92 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .84 มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามสมรรถนะภาวะผู้นำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 20 คน ที่เหลือจากการเป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยรวมเท่ากับ .72 และรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ ด้านแรงขับเคลื่อนด้วยความมุ่งมั่น เท่ากับ .57 ด้านความฉลาดทางเชาวน์อารมณ์ เท่ากับ .57 ด้านการสร้างควมไว้วางใจ/การเพิ่มความสามารถให้ผู้อื่น เท่ากับ .49 ด้านความคิดรวบยอด เท่ากับ .49 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ เท่ากับ .51 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นรายด้านที่ยอมรับได้เท่ากับ .20 - .80 (ประกาย จิโรจน์กุล, 2548)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาทำหนังสือขออนุญาตดำเนินการศึกษาถึงผู้อำนวยการและหัวหน้าส่วนการพยาบาล โรงพยาบาลแมคคอร์มิค เมื่อได้รับอนุญาต ผู้ศึกษาทำหนังสือแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล ชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจ และสามารถออกจากการศึกษาครั้งนี้ได้โดยไม่ต้องอธิบายและการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นความลับ ไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม ในหลักวิชาการและจะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเท่านั้น

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำแบบสอบถามส่งให้หัวหน้าหอผู้ป่วย/หัวหน้างาน โรงพยาบาลแมคคอร์มิค โดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลและหัวหน้าส่วนการพยาบาล มีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านประธานกรรมการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล แผน ข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลแมคคอร์มิค เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

3. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยกำหนดรับแบบสอบถามคืนภายใน 5 วันจาก หัวหน้าหอผู้ป่วยของแต่ละงานการพยาบาลโดยตรง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะมีเอกสิทธิ์ในการให้ ข้อมูลและได้รับการพิทักษ์สิทธิไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล ถ้าไม่ได้รับแบบสอบถามคืนใน เวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาจะติดตามทวงถามนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเดิมจากหัวหน้าหอผู้ป่วยในอีก 5 วัน ผู้ศึกษาใช้เวลารวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ 10 เมษายน - 20 เมษายน 2549

4. หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนผู้ศึกษานำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของ ความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 148 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.66

5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักสถิติ เพื่อนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2. วิเคราะห์สมรรถนะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ